

INNOWACYJNY PROJEKT BADAWCZY

Ziemia chełmińska w przededniu odzyskania niepodległości. Demografia w edukacji historycznej

1. Imię i nazwisko autora:

dr hab. Agnieszka Zielińska, dr Barbara Łaukajtys

2. Temat projektu:

Ziemia chełmińska w przededniu odzyskania niepodległości. Demografia w edukacji historycznej.

3. Nazwa szkoły, w której projekt zostanie zrealizowany:

Szkoła Podstawowa im. ks. Leona Poeplaua w Kończewicach, Szkoła Podstawowa w Grzywnie.

4. Rodzaj innowacji: metodyczna.

5. Data wprowadzenia: 1.04.2018 r.

6. Data zakończenia: 25.06.2018 r.

7. Adresaci: adresatami innowacji są chętni uczniowie klasy 7 SP i i uczniowie klasy 2 i 3 gimnazjalnej. Czas realizacji obejmuje 2 miesiące w ramach zajęć dodatkowych. Niniejsza innowacja szerzy ideę edukacji interdyscyplinarnej, ma ona na celu pokazać uczniom, w jaki sposób można wykorzystywać umiejętności i wiedzę w praktyce.

8. Motywacja wprowadzenia: innowacja wiąże się z wymogami edukacyjnymi zawartymi w aktualnej podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (po reformie) i III etapu edukacyjnego (przed reformą). Obserwując i analizując sposób myślenia uczniów z łatwością można dostrzec brak umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy, często uczniowie postępują schematycznie i odtwórczo, nie rozumiejąc na czym polega celowość określonych działań. Potrzebą opracowania innowacji było pokazanie uczniom interdyscyplinarności (łączenie treści edukacyjnych z zakresu historii, matematyki/ informatyki i sztuki), pracy z tekstem źródłowym, jego analiza, odczytywanie danych, tworzenie uogólnień oraz wypełnienie luki badawczej – sytuacji demograficznej i ludnościowej wsi Pomorza i Kujaw na przełomie XIX i XX wieku. Dostępne analizy dotyczą bowiem szerszego obszaru terytorialnego, a uczniowie uszczegółowiliby dane w tym zakresie. Jednocześnie innowacja wychodzi naprzeciw naturalnej ciekawości związanej z odkrywaniem historii swojej „Małej Ojczyzny” w kontekście nadchodzących obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości.

9. Główne założenia pracy podczas innowacyjnych zajęć:

- wykorzystanie źródeł statystycznych,
- zapoznanie uczniów z metodami analizy statystycznej,
- warsztaty fotograficzne,
- wycieczka historyczna,
- stworzenie kolekcji zdjęć pochodzących z okresu do 1939 roku,
- poznanie sposobu wykorzystywania archiwaliów.

10. Cele innowacji:

Celem projektu będzie analiza danych statystycznych populacji po względem: przynależności administracyjnej, struktury wyznaniowej, struktury narodowościowej i stosunku płci w oparciu o: Gemeindelexikon für die Provinz Westpreussen: auf Grund der Materialien der Volkszählung vom 1. Dezember 1885 und anderer amtlicher Quellen, bearb. vom Königlichen statistischen Bureau, Berlin 1887 oraz Gemeindelexikon für die Regierungsbezirke Allenstein, Danzig, Marienwerder,

Posen, Bromberg und Oppeln : auf Grund der Ergebnisse der Volkszählung vom 1. Dezember 1910 und anderer amtlicher Quellen, H. 2, Regierungsbezirk Danzig, bearb. von Königlich Preußischen Statistischen Landesamte, Berlin 1912. Celem projektu będzie również zapoznanie uczniów z funkcjonowaniem archiwum oraz szeroko pojęta zabawa fotografią okresu międzywojennego, począwszy od tworzenia reprodukcji zdjęciowych, skończywszy na pozowaniu do zdjęć portretowych stylizowanych na okres międzywojenny.

11. Przewidywane osiągnięcia:

Dane pochodzące ze źródła historycznego o charakterze statystycznym zostaną wpisane w arkusz kalkulacyjny Excel poprzez utworzenie tabel sumarycznych. W ten sposób uzyskane zostaną wyniki dotyczące przynależności wyznaniowej: w poszczególnych kolumnach umieszczeni zostaną ewangelicy, katolicy, inni chrześcijanie i żydzi zamieszkujący poszczególne jednostki terytorialne. Podobnie wykorzystane zostaną i wprowadzone do arkusza kalkulacyjnego dane dotyczące używanego języka (czy też języka ojczystego). Oczywiście pamiętać należy, iż podany język używany nie przesądza o narodowości, ale w obliczu braku danych o narodowości dla tego okresu historycznego możemy posiłkować się danymi o używanym języku. Dysponując jednak tego typu, nieprecyzyjnymi danymi musimy szczególnie dbać o krytyczne podejście do źródeł. Istotne w tym względzie będzie też wpajanie uczniom krytycznego spojrzenia na problem źródeł, które posiadamy i które wykorzystujemy. Przewidywanym osiągnięciem będzie również określenie liczby kobiet i mężczyzn w populacji, jak również obliczenie wskaźnika maskulinizacji.

$$W_m = \frac{M}{K} \cdot 100 \text{ (liczba mężczyzn podzielona przez liczbę kobiet) pomnożona razy } 100.$$

Dane w tabelach muszą zawierać wartości bezwzględne jak i względne. Istotne będzie także przygotowanie przez uczniów ostatecznej formy prezentacji materiału statystycznego, jakim jest wykres. W tym przypadku możliwe będzie wykorzystanie wykresu kolumnowego, liniowego ale i kołowego. Ponadto uczniowie stworzą ścienną wystawę fotografii wykonanych przed rokiem 1939 – tworząc reprodukcje w oparciu o swe „domowe“ prywatne kolekcje, podczas warsztatów fotograficznych poznają modę okresu międzywojennego i przedwojenne zasady pozowania portretowego, zaznajomią się z zasadami funkcjonowania, przechowywania i korzystania z dokumentów powstałych na początku XX wieku – u progu odzyskania przez Polskę niepodległości – a przechowywanych w Archiwum Akt Nowych (APT) w Toruniu.

12. Metody i formy pracy:

Uczniowie będą pracować w wyznaczonych grupach warsztatowych, opracowując strukturę demograficzną i wyznaniową dla wybranych przez siebie miejscowości, warsztatowy charakter będzie również posiadał moduł fotograficzny – zarówno na etapie wykonywania reprodukcji, jak i pozowania portretowego. Zajęcia w archiwum odbędą się w ramach wyjazdu studyjnego.

13. Tematyka zajęć:

- Czym jest demografia? Prezentacja źródła historycznego „Gemeindelexikon” i XIX-wiecznych pruskich map topograficznych.
- Czego szukamy? Podziały administracyjne i słownictwo używane na XIX-wiecznych mapach, pojęcie maskulinizacji, przynależności wyznaniowej i narodowościowej.
- Jak czytać źródła historyczne? Opracowanie statystycznych danych w postaci tabel i wykresów.
- Jak zrobić dobrą fotokopię? Wykonanie reprodukcji przedwojennych zdjęć przechowywanych w domach uczniów.
- Jak pozowano przed wojną? Warsztaty fotograficzne – fotografia portretowa z elementami stylizacji.

f) Co odkryjemy w archiwum? Prezentacja wybranych dokumentów dla Gminy Chełmża i Powiatu Toruńskiego z okresu międzywojennego.

14. Ewaluacja:

- w celu uzyskania informacji zwrotnej nauczyciel stworzy ankietę dla uczniów,
- nauczyciel przeprowadzi rozmowy indywidualne i grupowe z uczniami,
- wszystkie wyniki zostaną opracowane w sprawozdaniu i przekazane pracownikowi naukowemu UMK – dr hab. A. Zielińskiej.

15. Spodziewane efekty:

- pogłębienie wiedzy na temat historii regionu,
- podnoszenie wyników nauczania poprzez ćwiczenia w samodzielnym wnioskowaniu,
- promocja szkoły w środowisku lokalnym,
- przygotowanie uczniów do święta 100-lecia odzyskania niepodległości,
- zdobycie umiejętności analizy źródeł statystycznych,
- wypełnienie luki badawczej na temat ludności, jej liczby, a także struktur, w których populacja ta funkcjonuje,
- przygotowanie stałej ekspozycji ściennej prezentujący dorobek warsztatowy (reprodukcje i portrety)
- przygotowanie uczniów do wykorzystywania zasobów archiwalnych.